

Factors Related to Alcohol Drinking and Drinking Behaviors in High School Students Serm Ngam District, Lampang Province

*Sittikorn Sariwat, M.D.**

Abstract

This study aimed to investigate factors associated with alcohol drinking and prevalence of alcohol drinking behavior among high school students in Serm Ngam district, Lampang province. The study was conducted on the basis of a descriptive cross-sectional study design, at high schools in Serm Ngam district, Lampang province among 304 students during August to September 2021. Systematic random sampling technique was used to select the sample. The instrument used to collect data was a questionnaire. Data analysis of descriptive statistics has included frequency, percentage, and analytic statistics such as Chi-square test and Fisher's Exact test. The statistical significance level of $p < 0.05$ was set. The findings from the study showed that factors associated with alcohol drinking were class levels, family monthly income, grade point average, history of drinking in family, smoking or consumption of other narcotic drugs but gender, parent marital status, people students are living with, expectation towards students' future, activities during leisure time were not associated with alcohol drinking. Prevalence of alcohol drinking among high school students in Serm Ngam district, Lampang province was 42.8%, 27.3% of female students drank alcohol. The most common age of first use of alcohol ranged from 13 to 15 years. They bought alcohol from convenient stores. They most likely drank alcohol at their own home or their friends' homes. The most frequently consumed alcohol was beer. They most frequently drank alcohol on Saturday-Sunday and persons whom they most frequently drank alcohol with were friends/senior friends/junior friends. The main reason affecting alcohol consumption was socialized on festival. Most of them had no effect caused by alcohol consumption. The percentages of low-risk, hazardous, harmful, and high-risk alcohol drinking pattern were 61.5%, 27.7%, 6.9%, and 3.9%. It was also found that class levels were associated with risk levels of alcohol drinking behaviors.

Keyword:

*Serm Ngam Hospital, Lampang Province

Received: September 21, 2021; Revised: March 15, 2022; Accepted: April 21, 2022

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

สิทธิกร สาริวัต, พ.บ.*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และความชุกของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดหนึ่งของเวลา โดยทำการศึกษาที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง จำนวน 304 คน ในช่วงเวลาดังแต่เดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2564 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา จำนวน ร้อยละ สถิติเชิงอนุมานเพื่อหาความสัมพันธ์ตัวแปรปัจจัยต่างๆ โดยใช้สถิติ Chi-square test และ Fisher's Exact Test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังศึกษารายได้ต่อเดือนของครอบครัว ระดับผลการเรียนเฉลี่ย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การสูบบุหรี่หรือมีการใช้สารเสพติดอื่นร่วมด้วย ส่วนเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย ความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคตของตน กิจกรรมยามว่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบร้อยละ 42.8 พบเพศหญิงดื่มสุราร้อยละ 27.3 ช่วงอายุที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 13-15 ปี พบมากที่สุด ส่วนมากซื้อมาจากร้านสะดวกซื้อ สถานที่ดื่มแอลกอฮอล์คือที่บ้านของตนเองหรือบ้านเพื่อนบ่อยที่สุด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มคือเบียร์มากที่สุด วันเสาร์-อาทิตย์คือช่วงเวลา queดื่มแอลกอฮอล์บ่อยสุด บุคคลที่ดื่มแอลกอฮอล์ด้วยบ่อยที่สุดคือเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้อง สาเหตุที่ส่งผลให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือดื่มตามงานเลี้ยงตามเทศกาล ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นการดื่มแบบเสี่ยงต่ำ แบบเสี่ยง แบบอันตราย และแบบเสี่ยงติดพบร้อยละ 61.5, 27.7, 6.9 และ 3.9 ตามลำดับ และพบว่าระดับชั้นที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

คำสำคัญ : นักเรียนมัธยมศึกษา; พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์; ความชุก; ปัจจัยสัมพันธ์

*โรงพยาบาลเสริมงาม จ.ลำปาง

ได้รับต้นฉบับ 6 ตุลาคม 2564; แก้ไขบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2565; รับลงตีพิมพ์: 18 มีนาคม 2565

บทนำ

การดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ดื่มเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม โดยส่งผลกระทบต่อด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตของผู้ที่ดื่มสุราและผู้ใกล้ชิดในครอบครัว เศรษฐกิจในครัวเรือนเรื่องค่าใช้จ่ายในการซื้อสุรา ประสิทธิภาพการทำงานที่ลดลงของผู้ที่ดื่มสุรา รวมถึงความปลอดภัยในชุมชนและปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ จากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2560 สอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ทำการเก็บข้อมูลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป พบว่าประชากรไทยร้อยละ 7.04 เคยประสบปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การมีปากเสียง ทะเลาะ และโต้เถียง โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและผู้มีรายได้ต่ำ⁽¹⁾

การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าจากจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปทั้งสิ้น 55.9 ล้านคน เป็นผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 28.4 โดยเป็นผู้ที่ดื่มสม่ำเสมอร้อยละ 12.5 และเป็นผู้ที่ดื่มนานๆ ครั้งร้อยละ 15.9 กลุ่มอายุ 25-44 ปี มีอัตราการดื่มสุราสูงสุดร้อยละ 36.0 กลุ่มอายุ 20-24 ปี และ 45-59 ปี มีอัตราการดื่มสุราใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 33.5 และ 31.1 ตามลำดับกลุ่มผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการดื่มสุราร้อยละ 15.2 สำหรับกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-19 ปี) มีอัตราการดื่มสุราต่ำสุดร้อยละ 13.6 ผู้ชายดื่มสุรามากกว่าผู้หญิง 4.5 เท่า (ร้อยละ 47.5 และ 10.6 ตามลำดับ) อัตราการดื่มสุราของคนที่ย้ายอยู่นอก

เขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาลเล็กน้อย (ร้อยละ 29.29 และ 27.4 ตามลำดับ) ภาคเหนือมีอัตราการดื่มสุราสูงสุด (ร้อยละ 35.4) รองลงมาคือภาคตะวันออก (ร้อยละ 32.8) ภาคกลาง (ร้อยละ 27.3) และกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 25.3) ภาคใต้มีอัตราการดื่มสุราต่ำสุด (ร้อยละ 16.1)⁽²⁾

จากรายงานผลการศึกษาเรื่องการเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยในการสำรวจของการศึกษา 2561 พบความชุกของการดื่มสุราในชีวิตเท่ากับร้อยละ 31.5 ในนักเรียนชาย และร้อยละ 31.6 ในนักเรียนหญิงและความชุกของการดื่มสุราใน 30 วันก่อนการสำรวจเท่ากับร้อยละ 14.8 ในนักเรียนชายและร้อยละ 13.2 ในนักเรียนหญิงอัตราความชุกของแบบแผนการดื่มดังกล่าวของนักเรียนในปีการศึกษา 2561 น้อยกว่าอัตราดังกล่าวของนักเรียนในปีการศึกษา 2558 ทั้งในนักเรียนชาย นักเรียนหญิง ความชุกของการดื่มหนักและการดื่มจนเมาใน 30 วัน ก่อนการสำรวจเท่ากับร้อยละ 7.7 และร้อยละ 12.3 ในนักเรียนชาย และร้อยละ 7.1 และร้อยละ 11.7 ในนักเรียนหญิง ตามลำดับ แม้อัตราการดื่มหนักในนักเรียนชายลดลงเมื่อเทียบกับนักเรียนในปีการศึกษา 2558 แต่การดื่มหนักของนักเรียนหญิง การดื่มจนเมาใน 30 วันทั้งนักเรียนชายและหญิงมีอัตราที่สูงกว่าอัตราดังกล่าวของนักเรียนในปีการศึกษา 2558 อย่างไรก็ตาม แบบแผนการดื่มและอัตราความชุกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่นักเรียนชายดื่มมากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนชั้นโตกว่าดื่มมากกว่านักเรียนชั้นเล็กกว่า และนักเรียนอาชีวศึกษาดื่มมากกว่านักเรียน

สายสามัญ แต่การสำรวจในปีการศึกษา 2561 นี้พบว่านักเรียนชั้นเล็กกว่าทั้งชายและหญิงมีอัตราการดื่มไก่เลี้ยงหรือมากกว่านักเรียนชั้นโตกว่า และนักเรียนหญิงดื่มมากกว่าหรือใกล้เคียงกับนักเรียนชาย ซึ่งอัตราความชุกของการดื่มหนักและดื่มจนเมาใน 30 วันที่ผ่านมาของนักเรียนหญิงในปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้นจากอัตราดังกล่าวในนักเรียนของทั้ง 3 ปีการศึกษาที่ได้ดำเนินการสำรวจที่ผ่านมา แสดงว่านักเรียนหญิงรุ่นใหม่มีแนวโน้มการดื่มสุราอย่างหนักสูงกว่านักเรียนรุ่นเก่า⁽³⁾

ในส่วนของอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง นั้น มีโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา 5 แห่ง เป็นโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมขยายโอกาส 4 แห่ง และจากข้อมูลรายงานการเฝ้าระวังการบาดเจ็บของโรงพยาบาลเสริมงาม ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึง 30 กันยายน 2563 พบว่าจำนวนและร้อยละของการบาดเจ็บของผู้ใช้รถจักรยานยนต์ในประชากรอายุ 12 -19 ปี มีจำนวนทั้งสิ้น 146 คน โดยพบว่ามีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วยถึง 12 คนจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง เพื่อนำผลการวิจัยไปวางแผนและกำหนดแนวทางในการป้องกันและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
- 2) เพื่อศึกษาความชุกของพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดหนึ่งของเวลา (cross-sectional study) โดยทำการศึกษาที่โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ทั้งโรงเรียนมัธยมขยายโอกาสและโรงเรียนมัธยมประจำอำเภอในช่วงเวลาตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2564

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,085 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Program สำเร็จรูป Estimated sample size for one-sample comparison of proportion to hypothesized value คำนวณจากงานวิจัยที่ผ่านมาของทิฆัมพร หอสิริและคณะ⁽⁴⁾ โดยกำหนดค่าระดับนัยสำคัญ 0.05, อำนาจการทดสอบ 80%, two-side test โดยกำหนดค่าต่างๆดังนี้ $p = 0.38$, alternative $p = 0.30$ ได้ขนาดศึกษา 280 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลหรือการออกจากการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มขนาดตัวอย่างอีกร้อยละ 10 ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ 308 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic random sampling)

เกณฑ์สำหรับคัดกลุ่มตัวอย่างเข้าศึกษา (Inclusion criteria)

1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
ที่ยินดีเข้าร่วมการศึกษา

2) สามารถอ่านภาษาไทยได้

เกณฑ์การคัดแยกอาสาสมัครออกจาก โครงการ (Exclusion criteria)

1) ขาดเรียนในวันที่ทำการเก็บ
ข้อมูล

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ, อายุ, สถานภาพสมรสของบิดามารดา, บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย, รายได้ของครอบครัว, การตั้งเป้าหมายในชีวิตหลังสำเร็จการศึกษา, เกรดเฉลี่ย, กิจกรรมยามว่าง, สมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุรา, การสูบบุหรี่หรือใช้สารเสพติด, ประวัติการดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สาเหตุที่ทำให้ปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (กรณีที่ไม่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอเสริมงาม และระดับความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ เพศ, ระดับชั้นที่กำลังศึกษา, สถานภาพสมรสของบิดามารดา, บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย, รายได้ของครอบครัว, การตั้งเป้าหมายของชีวิต, เกรดเฉลี่ย, กิจกรรมยามว่าง, การดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว, การสูบบุหรี่/สารเสพติดอื่น,

ประวัติการดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (กรณีที่ไม่ดื่มหรือเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ อายุที่เริ่มดื่ม, การได้มาซึ่งเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, สถานที่ที่ดื่มแอลกอฮอล์, ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่ม, ช่วงเวลาที่ดื่ม, ผู้ร่วมดื่ม, เหตุผลของการดื่ม, ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา ฉบับประเมินด้วยตนเอง (alcohol use disorder identification test หรือ AUDIT)⁽⁵⁾ จำนวน 10 ข้อ และนำมาแปลผลเป็นการจัดกลุ่มพฤติกรรมตามปัญหาที่เกิดจากการดื่มของผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ออกเป็นระดับความเสี่ยง 4 กลุ่มตามระดับคะแนนรวม คือ 1) การดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายน้อย (low risk drinking) คือ การดื่มปริมาณน้อยและยังไม่เกิดปัญหา 2) การดื่มแอลกอฮอล์แบบมีความเสี่ยง (hazardous drinking) คือ การดื่มในปริมาณหรือในลักษณะที่ทำให้ผู้ดื่มเพิ่มความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพผู้ดื่มเองและต่อผู้อื่นแต่ผู้ดื่มยังไม่เจ็บป่วยเป็นโรคใดๆ 3) การดื่มแอลกอฮอล์แบบอันตราย (harmful drinking) คือ การดื่มที่ทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและจิต ผลเสียต่อสังคมการทำงานและสัมพันธภาพกับผู้อื่น 4) การดื่มแบบติด (alcohol dependence) เป็นการดื่มที่ต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้น ไม่สามารถควบคุมการดื่มได้ มีอาการทางร่างกายเมื่อไม่ได้ดื่ม ความรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ บกพร่อง

การหาคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มสุรา ทำการวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ

2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยใช้สถิติ chi-square test และ Fisher's Exact Test โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$

การพิทักษ์สิทธิและจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเกี่ยวกับมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง รหัสโครงการ 056/2564 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2564

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทั้งหมด 304 ราย จากจำนวน 308 ราย คิดเป็น response rate เท่ากับร้อยละ 98.7

1. **ข้อมูลทั่วไป** ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 61.5 ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 28.6 บิดามารดาอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 65.8 อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 60.9 มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 59.9 มีความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง ร้อยละ 78.9 มีผลการเรียนเฉลี่ย 3.01-3.50 ร้อยละ 36.2 มีกิจกรรมยามว่าง ร้อยละ 84.2 มีสมาชิกในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นบางครั้ง ร้อยละ 68.4 ไม่สูบบุหรี่หรือไม่ได้ใช้สารเสพติดอื่น ร้อยละ 94.1 ความสุขของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบร้อยละ 42.8

2. **พฤติกรรมการดื่มสุรา** จากความสุขของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 42.8 คิดเป็นจำนวน 130 ราย พบว่าช่วงอายุที่เริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 13-15 ปี พบมากที่สุด ร้อยละ 20.7 ซื้อมาจากร้านสะดวกซื้อมากที่สุด ร้อยละ 38.4 รองลงมาซื้อจากร้านขายของชำ ร้อยละ 26.2 ดื่มแอลกอฮอล์คือที่บ้านของตนเอง หรือบ้านเพื่อนบ่อยที่สุด ร้อยละ 72.3 รองลงมาเป็นที่งานเลี้ยงสังสรรค์ ร้อยละ 18.7 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มคือเบียร์มากที่สุด ร้อยละ 36.8 รองลงมาคือเหล้าขาว/สุราพื้นบ้าน ร้อยละ 19.4 ช่วงเวลาที่ดื่มแอลกอฮอล์บ่อยที่สุดคือวันเสาร์-อาทิตย์ ร้อยละ 34.9 บุคคลที่ดื่มแอลกอฮอล์ด้วยบ่อยที่สุดคือเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้อง ร้อยละ 35.2 สาเหตุที่ส่งผลให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาก

สุดคือดื่มตามงานเลี้ยงตามเทศกาลร้อยละ 12.8 76.8 มีผลกระทบการเรียนรู้ (ง่วงนอนขณะเรียน/รองลงมาคือเพื่อเข้าสังคมร้อยละ 12.5 ไม่มีผล ไปเรียนสาย/ไม่ได้ทำการบ้าน/ขาดเรียน/สอบตก) กระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ ร้อยละ 7.7 เกิดอุบัติเหตุร้อยละ 4.2 (ตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		จำนวน	ร้อยละ
อายุที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ต่ำกว่า 10 ปี	5	1.6
	10 – 12 ปี	13	4.3
	13 – 15 ปี	63	20.7
	16 – 18 ปี	40	13.2
	18 ปีขึ้นไป	9	3.0
วิธีการได้แอลกอฮอล์มาดื่ม (ตอบได้หลายข้อ)	นำมาจากบ้าน	9	5.5
	ซื้อจากร้านขายของชำ	43	26.2
	ซื้อจากร้านสะดวกซื้อ	63	38.4
	ซื้อจากร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง	25	15.2
	ได้มาจากบุคคลอื่น	20	12.2
	อื่นๆ	4	2.4
สถานที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตอบได้หลายข้อ)	บ้านตนเอง/บ้านเพื่อน	112	72.3
	ร้านอาหาร	3	1.9
	สถานบันเทิง	6	3.9
	งานเลี้ยงสังสรรค์	29	18.7
	สวนสาธารณะ/ที่สาธารณะ/สถานที่ท่องเที่ยว	3	1.9
	อื่นๆ	2	1.3
ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่ม (ตอบได้หลายข้อ)	เหล้าขาว/สุราพื้นบ้าน เช่น สาโท/เหล้ายาตอง	47	19.4
	เหล้าแดง (วิสกี/บรันดี)	46	19.0
	เบียร์	89	36.8
	ไวน์คูลเลอร์ (เช่น สปาย)/เหล้าปั่น	45	18.6
	ไวน์	15	6.2
ช่วงเวลา queดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยที่สุด	วันจันทร์ – วันศุกร์	1	0.3
	วันเสาร์ - วันอาทิตย์	106	34.9
	วันหยุดนักขัตฤกษ์	23	7.6
บุคคลที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วยบ่อยที่สุด	คนเดียว	6	2.0
	เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้อง	107	35.2
	แฟน	2	0.7
	คนในครอบครัว/ญาติ	10	3.3
	ดื่มกับคนในงานเลี้ยงต่างๆ	5	1.6

ตาราง 1 แสดงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์		จำนวน	ร้อยละ
สาเหตุที่ส่งผลให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	เพื่อเข้าสังคม/เพื่อนชวน	38	12.5
	คลายเครียด (การเรียนรู้/ความรัก/ครอบครัว/เพื่อน)	28	9.2
	ดื่มตามงานเลี้ยงตามเทศกาล	39	12.8
	อยากรู้/อยากลอง	25	8.2
ผลกระทบที่เคยเกิดจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ไม่เคยเกิดผลกระทบใดๆ	109	76.8
	ใช้ความรุนแรง	5	3.5
	กระทบการเรียนรู้	11	7.7
	เกิดอุบัติเหตุ	6	4.2
	มีปัญหาสุขภาพ	5	3.5
	มีปัญหาเศรษฐกิจ	2	1.4
	นำไปสู่การใช้สารเสพติดอื่น	1	0.7
	มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ	1	0.7
	อื่นๆ	2	1.4

3. ระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มสุรารายจำนวน 130 ราย มีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากแบบประเมิน AUDIT พบว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบความเสี่ยงต่ำจำนวนร้อยละ 61.5 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยงร้อยละ 27.7 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบอันตรายร้อยละ 6.9 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบติดร้อยละ 3.9

4. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่าระดับชั้นที่กำลังศึกษารายได้ต่อเดือนของครอบครัว ระดับผลการเรียนเฉลี่ยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การสูบบุหรี่หรือมีการใช้สารเสพติดอื่นร่วมด้วย มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ ส่วนเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย ความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคตของตน กิจกรรมยามว่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตาราง 2)

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัย	ทั้งหมด (n=304)	การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		ค่าสถิติทดสอบไคส แควร์	
		กลุ่มที่ดื่ม	กลุ่มที่ไม่ดื่ม	χ^2	p-value
เพศ					
ชาย	117(38.5)	47 (36.2)	70 (40.2)	0.520	0.478
หญิง	187 (61.5)	83 (63.8)	104 (59.8)		
ระดับชั้น					
ม.1	15 (4.9)	3 (2.3)	12 (6.9)	59.034	<0.001*
ม.2	45 (14.8)	8 (6.2)	37 (21.3)		
ม.3	87 (28.6)	35 (26.9)	52 (29.9)		
ม.4	49 (16.1)	12 (9.2)	37 (21.3)		
ม.5	54 (17.8)	27 (20.8)	27 (15.5)		
ม.6	54 (17.8)	45 (34.6)	9 (5.1)		
สถานภาพสมรสของบิดามารดา					
สมรส/อยู่ด้วยกัน	200 (65.8)	77 (59.3)	123 (70.7)	4.342	0.114
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย	102 (33.6)	52 (40)	50 (28.7)		
บิดาและมารดาเสียชีวิต	2 (0.6)	1 (0.7)	1 (0.6)		
บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย					
บิดาและมารดา	185 (60.9)	71 (54.7)	114 (65.5)	4.190	0.242
บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง	86 (28.3)	41 (31.5)	45 (25.9)		
ญาติพี่น้อง	31 (10.2)	17 (13.1)	14 (8.0)		
อยู่คนเดียว	2 (0.6)	1 (0.7)	1 (0.6)		
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว					
น้อยกว่า 10,000 บาท	182 (59.9)	69 (53.1)	113 (64.9)	8.230	0.016*
10,000 – 30,000 บาท	115 (37.8)	60 (46.2)	55 (31.6)		
มากกว่า 30,000 บาท	7 (2.3)	1 (0.7)	6 (3.5)		
ความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคต					
มี	240 (78.9)	104 (80)	136 (78.2)	0.151	0.777
ไม่มี	64 (21.1)	26 (20)	38 (21.8)		
ผลการเรียนเฉลี่ย					
น้อยกว่า 2.50	27 (8.9)	16 (12.3)	11 (6.3)	15.654	0.001*
2.50 – 3.00	81 (26.6)	39 (30)	42 (24.1)		
3.01 – 3.50	110 (36.2)	53 (40.8)	57 (32.8)		
มากกว่า 3.50	86 (28.3)	22 (16.9)	64 (36.8)		

ตาราง 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ปัจจัย	ทั้งหมด (n=304)	การดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์		ค่าสถิติทดสอบไคส แควล์	
		กลุ่มที่ดื่ม	กลุ่มที่ไม่ดื่ม	χ^2	p-value
กิจกรรมยามว่าง					
มี	256 (84.2)	108 (83.1)	148 (85.1)	0.219	0.638
ไม่มี	48 (15.8)	22 (16.9)	26 (14.9)		
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ สมาชิกในครอบครัว					
ไม่มีคนดื่ม	70 (23)	20 (15.4)	50 (28.7)	8.042	0.018*
ดื่มเป็นบางครั้ง	208 (68.4)	96 (73.8)	112 (64.4)		
ดื่มเป็นประจำ	26 (8.6)	14 (10.8)	12 (6.9)		
มีการสูบบุหรี่หรือสารเสพติดอื่น					
สูบบุหรี่	17 (5.6)	13 (10)	4 (2.3)	9.040	0.011*
ใช้ทั้งบุหรี่และสารเสพติดอื่น	1 (0.3)	0	1 (0.6)		
ไม่สูบบุหรี่/ไม่ได้ใช้สารเสพติดอื่น	286 (94.1)	117 (90)	169 (97.1)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบเสี่ยงต่ำ แบบเสี่ยง แบบอันตราย และแบบติดพบว่าระดับชั้นที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < 0.05$ ส่วนเพศ สถานภาพสมรสของบิดามารดา บุคคล

ที่อาศัยร่วมด้วย รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคตของตน ระดับผล การเรียนเฉลี่ย กิจกรรมยามว่าง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การสูบบุหรี่หรือมีการใช้สารเสพติดอื่นร่วมด้วยไม่มี ความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ตาราง 3)

ตาราง 3 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ปัจจัย	ระดับความรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์	
	แบบ เสี่ยงต่ำ	แบบ เสี่ยง	แบบ อันตราย	แบบ ติด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
เพศ						
ชาย	25(31.2)	14(38.9)	4(44.4)	4(80)	5.382	0.146
หญิง	55(68.8)	22(61.1)	5(55.6)	1(20)		
ระดับชั้น						
ม.1	3(3.7)	0	0	0	28.516	0.019*
ม.2	6(7.5)	2(5.6)	0	0		
ม.3	24(30)	11(30.6)	0	0		
ม.4	2(2.5)	7(19.4)	3(33.3)	0		
ม.5	14(17.5)	9(25)	3(33.3)	1(20)		
ม.6	31(38.8)	7(19.4)	3(33.3)	4(80)		
สถานภาพสมรสของบิดามารดา						
สมรส/อยู่ด้วยกัน	45(56.3)	20(55.6)	8(88.9)	4(80)	5.208	0.517
หย่าร้าง/แยกกันอยู่/หม้าย	34(42.5)	16(44.4)	1(11.1)	1(20)		
บิดาและมารดาเสียชีวิต	1(1.2)	0	0	0		
บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย						
บิดาและมารดา	43(53.8)	17(47.2)	7(77.8)	4(80)	8.852	0.451
บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่ง	28(35)	11(30.6)	2(22.2)	0		
ญาติพี่น้อง	8(10)	8(22.2)	0	1(20)		
อยู่คนเดียว	1(1.2)	0	0	0		
รายได้ต่อเดือนของครอบครัว						
น้อยกว่า 10,000 บาท	42(52.5)	17(47.2)	7(77.8)	3(60)	3.442	0.752
10,000 – 30,000 บาท	37(46.3)	19(52.8)	2(22.2)	2(40)		
มากกว่า 30,000 บาท	1(1.2)	0	0	0		
ความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคต						
มี	61(76.3)	31(81.1)	8(88.9)	4(80)	1.988	0.575
ไม่มี	19(23.7)	5(13.9)	1(11.1)	1(20)		

ตาราง 3 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ต่อ)

ปัจจัย	ระดับความรุนแรงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์				ค่าสถิติทดสอบไคสแควร์	
	แบบเสี่ยงต่ำ	แบบเสี่ยง	แบบอันตราย	แบบติด		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	χ^2	p-value
ผลการเรียนเฉลี่ย						
น้อยกว่า 2.50	9(11.3)	4(11.1)	1(11.1)	2(40)	11.774	0.226
2.50 – 3.00	21(26.2)	14(38.9)	4(44.4)	0		
3.01 – 3.50	32(40)	14(38.9)	4(44.4)	3(60)		
มากกว่า 3.50	18(22.5)	4(11.1)	0	0		
กิจกรรมยามว่าง						
มี	65(81.3)	33(91.7)	6(66.7)	4(80)	3.837	0.280
ไม่มี	15(18.7)	3(8.3)	3(33.3)	1(20)		
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว						
ไม่มีคนดื่ม	16(20)	4(11.1)	0	0	10.296	0.113
ดื่มเป็นบางครั้ง	57(71.3)	27(75)	9(100)	3(60)		
ดื่มเป็นประจำ	7(8.7)	5(13.9)	0	2(40)		
มีการสูบบุหรี่หรือสารเสพติดอื่น						
สูบบุหรี่	10(12.5)	1(2.8)	2(22.2)	0	4.691	0.196
ไม่สูบบุหรี่/ไม่ได้ใช้สารเสพติดอื่น	70(87.5)	35(97.2)	7(77.8)	5(100)		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิจารณ์

จากการศึกษานี้พบความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ซึ่งมีอายุ 12-19 ปี ร้อยละ 42.8 พบเพศหญิงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศชาย โดยพบว่าเพศหญิงดื่มสุราร้อยละ 27.3 และเมื่อคิดสัดส่วนในเพศเดียวกันพบว่าเพศหญิงก็ยังพบสูงกว่าเพศชายสอดคล้องกับสาวตรี อัจฉนาครศรีชัย⁽³⁾ ซึ่งพบว่านักเรียนชั้นเล็กกว่าทั้งชายและหญิงมีอัตราการดื่มใกล้เคียงหรือมากกว่านักเรียน ชั้นโตกว่า และนักเรียนหญิงดื่มมากกว่าหรือใกล้เคียงกับนักเรียนชายและมากกว่าการศึกษาของชีวฮวย แซ่ลี้ม⁽⁶⁾ ที่พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในจังหวัดนครปฐม มีผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้อยละ 29.1 และการศึกษาของเผ่าพงศ์ สุนทร⁽⁷⁾ พบว่านักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีความชุกในการเสพสุราของนักเรียนระดับมัธยมในสถานศึกษาเท่ากับร้อยละ 20.22 แต่พบความชุกน้อยกว่าการศึกษาของสุวัฒนา คำสุข⁽⁸⁾ ที่พบว่าการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทั้งสายสามัญ และสายอาชีพ มีความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 51.47 ซึ่งทำในจังหวัดเดียวกันและมีช่วงอายุที่ใกล้เคียงกับการศึกษาในครั้งนี้และยังพบว่ามี ความชุกน้อยกว่าเมื่อพิจารณาในช่วงอายุใกล้เคียงกันที่กำลังศึกษาในสถาบันการศึกษาในสายอาชีพ ดังเช่น จากการศึกษาของอังสุมาลิน จันทรมณี และคณะ⁽⁹⁾ พบว่านักศึกษาหญิงที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอาชีวศึกษาในจังหวัดสงขลา

ที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 68.24 และการศึกษาของวัลลภา กุณทียะ⁽¹⁰⁾ พบว่านักเรียนอาชีวศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1-3 มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 73.6 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาในสายอาชีพมีอายุที่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ และบริบทของแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันทั้งความเป็นเมืองหรือชนบท วัฒนธรรมของภูมิภาค และในส่วนที่พบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเพศหญิงมากกว่าเพศชายแสดงให้เห็นว่ามีการยอมรับพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันรุ่นเพศหญิงที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนอายุเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สอดคล้องกับหลายการศึกษา ดังเช่น การศึกษาของทิฆัมพร หอสิริ⁽⁴⁾ ที่พบว่าอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุราครั้งแรกคือ 14.5 ปี และสุวัฒนา คำสุข⁽⁸⁾ ที่พบว่าอายุเฉลี่ยของนักดื่มเริ่มดื่มครั้งแรกที่อายุ 14.70 ปี

กลุ่มตัวอย่างซื้อมาจากร้านสะดวกซื้อมากที่สุดรองลงมาซื้อจากร้านขายของชำ สถานที่ที่ดื่มแอลกอฮอล์คือที่บ้านของตนเองหรือบ้านเพื่อน บ่อยที่สุด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มคือเบียร์มากที่สุดช่วงเวลาที่ดื่มแอลกอฮอล์บ่อยสุดคือวันเสาร์-อาทิตย์ บุคคลที่ดื่มแอลกอฮอล์ด้วยบ่อยที่สุดคือเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้อง สาเหตุที่ส่งผลให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคือ ดื่มตามงานเลี้ยงตามเทศกาล รองลงมาคือเพื่อเข้าสังคมในเรื่องผลกระทบจากการดื่มนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ในส่วนที่มีผลกระทบบ่อยที่สุด คือ มีผลกระทบการเรียนร้อยละ 7.7 เกิดอุบัติเหตุร้อยละ 4.2

สอดคล้องกับการศึกษาของอัมมندا ไชยกาญจน์ และ อมรา ไชยกาญจน์⁽¹¹⁾ ที่พบว่าสาเหตุที่ดื่ม อันดับแรก คือ อยากรอง ส่วนใหญ่ดื่มเปียร์ เหตุผลที่ยังดื่ม คือ เพื่อเข้าสังคม ส่วนใหญ่ดื่มแอลกอฮอล์ กับเพื่อน โอกาสที่ดื่มคืองานเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างเพื่อน สะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับต่างๆทั้งในระดับมัธยมศึกษา และในมหาวิทยาลัย สามารถหาซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้โดยง่าย แม้นักเรียนจะอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ก็ตาม ทั้งที่มี พ.ร.บ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 กำหนดห้ามไม่ให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้กับบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ก็ยังพบว่าสามารถดื่มได้อย่างเปิดเผยไม่ว่าจะเป็น บ้านของตนเองหรือบ้านของเพื่อน หรือดื่มในงาน เลี้ยงต่างๆ แสดงถึงสังคมที่ยังยอมรับเรื่องการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น และแม้ส่วนใหญ่ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะไม่มีผลกระทบก็ตาม แต่ยังพบว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นยังส่ง ผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียนส่วนหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นการรบกวนขณะเรียน เมาค้าง ทั้งยังมีบาง ส่วนนำไปสู่การใช้ความรุนแรง และเกิดอุบัติเหตุได้ ทำให้อาจกระทบต่อความสามารถในการเรียนและ การทำงานในอนาคตได้ ระดับความเสี่ยงของ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากแบบประเมิน AUDIT พบว่ามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แบบความเสี่ยงต่ำจำนวนร้อยละ 61.5 แบบเสี่ยงร้อยละ 27.7 แบบอันตรายร้อยละ 6.9 แบบติดร้อยละ 3.9 พบว่าพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบอันตราย และแบบติด มากกว่าการศึกษาของสุวัฒนา คำสุข⁽⁸⁾ พบว่า นักดื่มส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มนักดื่มแบบเสี่ยงต่ำ

ร้อยละ 86.26 นักดื่มแบบเสี่ยงร้อยละ 9.68 นักดื่ม แบบอันตรายร้อยละ 2.03 และนักดื่มแบบติดสุรา ร้อยละ 2.03 แต่พบว่าน้อยกว่าการศึกษาของปิยทัศน์ เร่งเร็วและคณะ⁽¹²⁾ ซึ่งพบว่าพฤติกรรมการดื่ม สุราของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีพฤติกรรมการดื่มสุราแบบความเสี่ยงต่ำร้อยละ 32.68 พฤติกรรมการดื่มสุราแบบเสี่ยงร้อยละ 46.73 พฤติกรรมการดื่มสุราแบบอันตราย ร้อยละ 10.95 และพฤติกรรมการดื่มแบบติดสุราร้อยละ 9.64 อาจเนื่องมาจากช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่าง และกำลัง ศึกษาในระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้มีโอกาสใน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่างกันและพื้นที่ที่ ศึกษามีความแตกต่างกัน อีกทั้งขึ้นกับความยาก ง่ายในการหาโอกาสในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วย อีกทั้งการศึกษานี้พบว่าระดับชั้นที่สูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากขึ้นสอดคล้อง กับการศึกษาของกรรณธัช ปัญญาโส และคณะ⁽¹³⁾ ที่พบว่าระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกันมีพฤติกรรม เสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากประสบการณ์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มากขึ้น ร่วมกับการ พบกับสังคมที่มากขึ้นตามระดับ ชั้นที่เพิ่มขึ้นด้วย

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ ต่อเดือนของครอบครัว ระดับผลการเรียนเฉลี่ย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกใน ครอบครัว การสูบบุหรี่หรือมีการใช้สารเสพติด อื่นร่วมด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิพงษ์ กรานเขียว⁽¹⁴⁾ ที่พบว่าระดับชั้นปี รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน มีพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ เพราะความเข้มงวดของครอบครัวอาจลดลงตามชั้นปีที่สูงขึ้น รวมทั้งการมีประสบการณ์ชีวิตที่มากขึ้น และต้องเข้าสังคมที่หลากหลายมากขึ้น ส่วนเรื่องรายได้ต่อเดือนของครอบครัวนั้นอาจส่งผลต่อความเครียดของวัยรุ่นเช่นกัน และครอบครัวอาจต้องใช้เวลาในการหารายได้เลี้ยงครอบครัวจนไม่มีเวลาในการกำกับดูแลพฤติกรรมการดื่มสุราของวัยรุ่น และสอดคล้องกับการศึกษาของทิมมพร หอสิริ⁽⁴⁾ ในส่วนของระดับผลการเรียนเฉลี่ย และมีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุราสัมพันธ์กับการดื่มสุรา เนื่องจากเมื่อมีการเรียนที่ไม่ดีนั้นนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นอาจต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในด้านอื่นที่ไม่ใช่การเรียนจึงใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นตัวช่วยในการเข้าสังคม ส่วนในกรณีที่มีสมาชิกในครอบครัวดื่มสุรานั้น สมาชิกในครอบครัวคือผู้ใกล้ชิด และคือตัวอย่างที่วัยรุ่นเห็นเป็นประจำ อาจทำให้มีทัศนคติในเชิงบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ซึ่งในการศึกษาของอัมมندا ไชยกาญจน์ และ อมรา ไชยกาญจน์⁽¹¹⁾ ที่พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มแอลกอฮอล์ คือ ทัศนคติต่อการดื่มแอลกอฮอล์ อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลจากสื่อโฆษณา

สรุป

ความชุกของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในอำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พบร้อยละ 42.8 โดยเป็นการดื่มแบบเสี่ยงต่ำ แบบเสี่ยง แบบอันตราย และแบบเสี่ยงติด พบร้อยละ 61.5, 27.7, 6.9 และ 3.9 ตามลำดับพบว่าระดับชั้นที่กำลังศึกษามีความสัมพันธ์

กับระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว ระดับผลการเรียนเฉลี่ย การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสมาชิกในครอบครัว การสูบบุหรี่หรือมีการใช้สารเสพติดอื่นร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะ

ควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการของชุมชนในการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน รวมทั้งสร้างกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองโดยไม่พึ่งพาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หากทำการศึกษาในอนาคตอาจพัฒนารูปแบบของโปรแกรมเพื่อป้องกันการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือลดระดับความเสี่ยงของพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และประเมินผลการใช้โปรแกรมหลังจากที่ได้นำโปรแกรมนี้ไปใช้จริง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนต่างๆ ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและ ผศ.ดร.ณิชนน รักกะเปา ผู้ให้คำปรึกษาด้านสถิติวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลจนทำให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. ศูนย์วิจัยปัญหาสุราหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยประจำปี พ.ศ. 2560 [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 13 ก.พ. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://cas.or.th/cas/?p=6105>.
2. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ; 2561.
3. ศูนย์วิจัยปัญหาสุราหน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. การเฝ้าระวังพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2561 [อินเทอร์เน็ต]. 2562 [เข้าถึงเมื่อ 13 ก.พ. 2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://cas.or.th/cas/?p=6453>.
4. ชีชมพร หอสิริ, ชุติกร สิทธิสันต์, กนกวรรณ ลิ้มศรีเจริญ. ความชุกของพฤติกรรม การดื่มสุรา ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย 2559;61(1):3-14.
5. บริทรศ ศิลปะกิจ, พันธุ์ภา กิตติรัตน์ไพบูลย์. แบบประเมินปัญหาการดื่มสุราแนวปฏิบัติ สำหรับสถานพยาบาลปฐมภูมิ. ฉบับปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2. เชียงใหม่: ทานตะวันเปเปอร์; 2552.
6. จิวฮวย แซ่ลิ้ม, กนกพร หมูปยัคฆ์, นันทวัน สุวรรณรูป. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์ 2559;37(3):25-36.
7. เผ่าพงศ์ สุนทร. ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม การดื่มสุราของนักเรียนมัธยมในอำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน. วารสารสาธารณสุขล้านนา 2556;9(1):35-48.
8. สุวัฒนา คำสุข. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ วัยรุ่นในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้ 2563;7(2):167-78.
9. อังสุมาลิน จันทรมณี, สุกัญญา โลจนาภิวัฒน์, จุฑารัตน์ สติปัญญา. ปัจจัยและพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นหญิงในสถาบันอาชีวศึกษาระดับศึกษาจังหวัดสงขลา. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2560;28(2):117-29.
10. วัลลภา กุณทิยะ. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนอาชีวศึกษาชาย จังหวัดชัยนาท [วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2557.
11. อัมมัตตา ไชยกาญจน์, อมรา ไชยกาญจน์. พฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 2560;7(1):103-13.

12. ปิยทัศน์ เร่งเร็ว, ھرรษา เศรษฐบุปผา, ดาราวรรณ ต๊ะปินตา. ความคาดหวังจากการดื่มสุราและพฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัย. พยาบาลสาร 2560;44(3):113-24.
13. กรฐณัฏฐ์ ปัญญาใส, สุภาภรณ์ ตันตินันมตระกูล, เจต ปฏิเวทภิญโญ, ขวัญสุดา สุวรรณ, มัตนา ทำสะอาด, จุฑามาส ภายดอน และคณะ. เปรียบเทียบผลการศึกษาความรู้ ทักษะคติพฤติกรรมการปฏิเสธกับพฤติกรรมเสี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการระดับชาติวิทยาลัยนครรราชสีมา ครั้งที่ 5 ประจำปี 2561 “วิจัยและพัฒนาสู่การขับเคลื่อนสังคมอย่างยั่งยืน”. 31 มีนาคม พ.ศ.2561; นครรราชสีมา: วิทยาลัยนครรราชสีมา; 2561.
14. สุทธิพงษ์ กรานเขียว. พฤติกรรมการดื่มสุราของนิสิตภาคพิเศษมหาวิทยาลัยบูรพา [วิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา;2558.